

**FESTSPILLENE
I BERGEN**

FESTSPILLENE I NORD-NORGE
ARCTIC ARTS FESTIVAL

Norsk Kulturråd

Bergen og Harstad, 22.mai 2018

BREV OM FESTIVALSTØTTEORDNINGEN

Innledning

Festspillene i Bergen (heretter FiB) og Festspillene i Nord-Norge (heretter FINN) ble i desember 2015 varslet om knutepunktordningens opphør og overflytting av finansieringsansvar fra KUD til Kulturrådet. Prosessen med etablering av ny ordning for tildelinger på kulturfeltet ble gjennomført i 2016 og våre organisasjoner ble varslet om et kutt på 5%, fra og med 2018, som konsekvens av bortfallet av det såkalte kompetanseoppdraget. Endelig svar på tildeling for 2018 ble presentert i desember 2017, og innebar et kutt på henholdsvis 5,8% for FINN og 6,1% for FIB. For kommende år, og overskuelig framtid, er våre to institusjoner hensatt til å søke finansiering over festivalstøtteordningen for musikkfestivaler. Dette brev er en redegjørelse for hvordan vi opplever premisene i ny tildelingsstruktur og en forklaring på hvorfor vi ikke kommer til å søke musikkfestivalordningen for 2019.

Kort om bakgrunn

Festspillene i Bergen og Festspillene i Nord-Norge er på hvert sitt vis unike tverrkunstneriske festivaler med et tydelig institusjonelt preg og nasjonal rolle, som forvalter oppgaver, perspektiv og historie som strekker seg langt utover festivalstøtteordningens rammer.

Festspillene i Bergen har gjennom 66 år vært en av landets fremste kulturbegivenheter, og har spilt en viktig rolle i utviklingen av Bergen som internasjonal kulturby. Festspillene er den eldste og største festivalen i sitt slag i Skandinavia og et flaggskip i kulturnasjonen Norge. Festspillene i Bergen er et nav for samarbeid i kulturlivet både på landsbasis og i regionen. Samtidig knytter festspillene norsk kulturliv sammen med det europeiske og internasjonale, og formidler norsk kulturliv sin posisjon i en internasjonal kontekst. Festspillene anses som et nasjonalt og internasjonalt utstillingsvindu for norske kunstnere.

**FESTSPILLENE
I BERGEN**

FESTSPILLENE I NORD-NORGE
ARCTIC ARTS FESTIVAL

Festspillene i Bergen gjennomførte en grundig strategiprosess i 2012-2013, med omfattende utredning, analyse og konsekvenskartlegging. Det strategiske arbeidet resulterte i økt publikumsoppslutning og stadig flere førstegangsbesøkende til festspillene, med rekordhøyt besøk i 2016 (125.000). Festspillenes plass i Bergen og folks bevissthet har stått sentralt i vurderingen av strategiske veivalg, sammen med oppdragsformuleringer fra stat, kommune og fylkeskommune.

I 2016-2017 foretok styret og administrasjonen en grundig revidering av strategien. Følgende visjon ble formulert: Festspillene i Bergen skal være en av de ledende festivaler i Europa.

I 2018 arrangerer Festspillene over 400 arrangementer i løpet av 15 dager på over 70 ulike scener i og rundt Bergen. Musikkprogrammet utgjør ca 40 % av arrangementene. Det samme gjør det sceniske programmet. Det resterende (20 %) er ordskifte, film, utstilling, uteprogram o.l. Nærmere 1800 kunstnere og kunstnerisk medvirkende er i sving, sammen med et par hundre frivillige og omtrent like mange «crew-medlemmer».

Festspillene skal være offensiv og endringsvillig og gripe mulighetene, slik at vi i årene fremover får enda sterkere, mer ambisiøse og toneangivende festspill. Det er en målsetting å være en av de fremste internasjonale arenaer for digital innovasjon og utvikling innenfor det som er Festspillenes kjernevirksomhet.

Festspillene i Nord-Norge har gjennom 54 år vært en sentral aktør innen utvikling, presentasjon og produksjon av kunst fra og for nord. Festspillene er den største kunstfestivalen i hele det sirkumpolare Arktis og har et særlig ansvar for å utvikle nye produksjoner fra nord og er en proaktiv co-produsent for det arktiske kunstfeltet. Som institusjon har Festspillene i Nord-Norge en tydelig posisjon som nav for samarbeid og utvikling og initierer årlig en rekke samarbeidsprosjekter med og mellom kunstinstitusjoner og det frie feltet både i vår landsdel og i det internasjonale nord. Festspillenes fremste mål er å styrke det nordlige kunstfeltet og bidra til å fremme kunstens plass i utviklingen av fremtidens nord.

En betydelig strategiprosess ble i 2015 igangsatt og Festspillene i Nord-Norge har de siste årene gjennomgått store endringer. Festivalen har nå et tungt strategisk fokus på egenproduksjon, bestillingsverk, samarbeid og faglig utvikling i et internasjonalt arktisk perspektiv. I 2018 presenterer FINN sitt største program noensinne, med over 200 arrangement. Musikalske uttrykk fyller halve programmet, mens andre halvdel er scenekunst, visuell kunst og et bredt spekter av fagarrangement. Hele 20 urpremierer skal presenteres og antallet egen- og co-produksjoner er økende og utgjør i dag hovedtyngden av vårt scenekunstprogram.

FINNs fremste mål er å stimulere til nyskaping i det Arktiske kunstfeltet, og organisasjonen har en tydelig rolle som nav for samarbeid og faglig utvikling for hele landsdelen. Det er hevet over enhver tvil at institusjonen i dag fyller en rolle og funksjon som ingen andre aktører i nord kan fylle.

Spørsmål og kommentarer til prosessen

Avviklingen av knutepunktordningen var politisk initiert og en revisjon syntes nødvendig og riktig. I prosessen med etablering av ny ordning i Kulturrådet ble det imidlertid, slik vi oppfattet det, lagt til grunn enkelte premisser vi har behov for å problematisere. Både FIB og FINN ble plassert på Musikkfestivalordningen og opplevde betydelig økonomisk nedtrekk, samt bortfall av forutsigbarhet og økonomisk planleggingshorisont. Vi ønsker i den forbindelse å stille spørsmål til prosessen og den nye ordningen, som vi håper Kulturrådet kan besvare. For oss er det sentralt å forstå premissene i denne omleggingen og skissere et fremtidsbilde som kan gi oss forutsigbarhet i vår planlegging og strategiske satsning.

- Hvilke refleksjoner ble gjort omkring Kulturrådets håndtering av et vurderingsoppdrag som strekker seg utover det rent kunstfaglige - vurderingen av regional og internasjonal rolle og samfunnsoppdrag?
- Hvilke refleksjoner ble gjort omkring hvordan tverrkunstneriske/-faglige festivaler skulle vurderes og i hvilke utvalg?

For vår del er dette helt sentralt. I 15 år har Festspillene i Nord-Norge hatt et politisk og samfunnsmessig oppdrag integrert i sin kunstneriske strategi. Et oppdrag definert av KUD og de tre nordnorske fylkene, med jevnlig evaluering og dialog med oppdragsgiver. Samfunns- og utviklingsoppdraget er så sentralt at det også er definert i FINNs formålsparagraf. For FIB har det tverrkunstneriske og internasjonale vært en rettesnor gjennom mer enn 60 år og den strategiske ryggraden i oppbyggingen av institusjonen. Det oppleves derfor som imperativt at disse aspektene ble ivaretatt og vurdert når ny ordning ble etablert.

Omfordeling og utjevning mellom ellers like festivaler

I alle ordskifter omkring endringen av festivalstøtteordningen ble begrepene «omfordeling og utjevning» benyttet som språklig og strategisk rettesnor. Særlig snakket man om «utjevning av tilskuddsnivå mellom ellers like festivaler» som et mål med omfordelingen. Det ble utover dette ikke eksemplifisert nærmere hvilke festivaler det her var snakk om. Det er derfor betimelig å stille spørsmålstegn ved hvilke festivaler Kulturrådet mener skal fylle våre roller dersom vi nedbygges? Hvem er det vi sammenlignes med? Slik vi ser det er det ingen sammenlignbare festivaler i våre områder som kan ivareta vårt strategiske ansvar: Tverrkunstnerisk produksjon og programmering, initiering av store internasjonale samarbeid og bestillingsverk og nav for faglig

samarbeid og utvikling i feltet. Som Nordens og Arktis største og mest sentrale tverrkunstneriske festivaler er det vanskelig å se hva som skulle være vår ekvivalens og dermed målet for en planlagt omfordeling.

- Hvem skal innta rollen som nav for nyproduksjon, internasjonalt samarbeid, faglig utvikling i våre regioner dersom FIB og FINN bygges ned?

Tverrfaglighet ikke hensyntatt

Et annet, for oss, problematisk aspekt med den nye ordningen er mangelen på tverrfaglig og tverrkunstnerisk hensyntagende. Våre institusjoner har, særlig gjennom de siste 20 år, spisset en genuint tverrkunstnerisk profil der musikk, scenekunst, visuell kunst, litteratur og faglige arrangement står side om side. Det er derfor, for oss, vanskelig å oppfatte begrunnelsen for at vi er plassert under musikkfestivalordningen og lagt til vurdering av et utvalg sammensatt av musikk- og arrangørfaglig spisskompetanse. Vi ønsker å vurderes av et utvalg som kan ivareta et bredt og tverrkunstnerisk perspektiv. Vi opplever det som grunnleggende urovekkende at Kulturrådet ikke tar vår tverrkunstneriske, tverrfaglige og samfunnspolitiske strategi på alvor.

- Hvorfor er FIB og FINN plassert til vurdering i musikkfestivalordningen?

Uforutsigbar økonomi

Det varslede kuttet i 2018 var på 5%. Like fullt valgte Kulturrådet å iverksette et kutt på, for våre institusjoner, henholdsvis 5,8% og 6,1%, samt tildele støtte for kun ett år. Tildelingene var klar i desember 2017 og skapte med dette store negative budsjettmessige konsekvenser for oss. Våre institusjoner er ikke utelukkende innkjøpende. Vi er i stor grad også produserende. I praksis vil det si at vi initierer, bestiller og produserer prosjekter i lang tid før premiere. Vi er betydelige co-produsenter som årlig skyter inn millioner i nye prosjekter i det frie feltet. Vår produksjons- og planleggingshorisont er normalt 12-24 måneder. Det vil derfor si at drøye 6 måneder før festivalstart er alt program lagt og alle kontrakter signert. Å motta varsel om de økonomiske rammene så sent som desember året før festival er derfor svært problematisk – særlig når nedtrekket er større enn først varslet.

I lys av de dramatiske kuttene som ble gjennomført i desember 2017 er det også naturlig å stille spørsmålstegn ved at det kun var de tidligere knutepunktene innen musikkfestivalordningen som ble kuttet.

Tidligere knutepunkt innen scenekunst og litteratur ble plassert på en annen type ordning og opplevde ikke lignende nedtrekk. Det er betimelig å stille spørsmål ved hvilke overordnede vurderinger som ble gjort i denne sammenheng.

- Er vurderingen av de tidligere knutepunktene sett i sammenheng på tvers av felt, ordning og sektor?

Institusjoner med nasjonalt ansvar

Både Festspillene i Bergen og Festspillene i Nord-Norge er institusjoner med svært lang historie og betydelig ansvar for å initiere nyskaping, nye samarbeid, internasjonale relasjoner og faglige utviklingsprosjekter,

nasjonalt og regionalt. Våre virksomheter er ikke prosjekter, men derimot institusjoner med bunnsolid lokal og regional forankring, administrativ soliditet og et betydelig antall ansatte. Vi er landets eldste og største festivaladministrasjoner og har over 50-60 år bygget opp kompetanse, nettverk og stabilitet. Dette gir oss mulighet til å ta sjanser, utforske nye veier og gi ryggdekning til det fri feltet slik at de får rom og trygghet til å skape ny kunst og bygge nye relasjoner på tvers av geografi, uttrykk og fag.

Våre organisasjoner er nasjonale institusjoner – FIB med et spesielt ansvar for internasjonale relasjoner og kunstnerisk nyskaping, FINN med et særlig ansvar for Arktis og utvikling av prosjekter og kunstneriske samarbeid på tvers av det sirkumpolare nord. Vi kan ikke behandles som prosjekter med kortsiktig horisont. Vi kan heller ikke behandles som musikkfestivaler. Vårt ansvar, oppdrag, strategiske fokus og kunstneriske program strekker seg langt utover hva musikkfestivalordningen tar høyde for. Vi må vurderes som tverrkunstneriske og tverrfaglige institusjoner med nasjonal karakter og oppdrag. Fra og med 2018 vil vi derfor søke støtte til Driftsstøtteordningen, og ikke fremme søknad til Musikkfestivalordningen.

Slik vi ser det er Driftsstøtteordningen den av Kulturrådets eksisterende ordninger som per i dag tar best høyde for vår institusjonelle karakter, nasjonale oppdrag og langsiktige planleggingshorisont.

Avslutning

Vi håper vår henvendelse og redegjørelse åpner for en diskusjon om innretningen av tilskuddsordning for tverrkunstneriske virksomheter av nasjonal karakter. Vi er svært bekymret for vår langsiktighet og våre framtidige forpliktelser både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. En ny ordning eller innretning av tilskudd, til tverrfaglige institusjoner som våre, synes nødvendig og presserende.

Vi imøteser svar på våre spørsmål og stiller oss til disposisjon for ytterligere redegjørelse eller utdypning om ønskelig.

Med vennlig hilsen

Anders Beyer
Direktør, Festspillene i Bergen

Maria Utsi
Direktør, Festspillene i Nord-Norge

Magne Furuholmen
Styreleder, Festspillene i Bergen

Jens Johan Hjort
Styreleder, Festspillene i Nord-Norge

Kopi:

Hordaland Fylkeskommune
Troms Fylkeskommune
Nordland Fylkeskommune
Finnmark Fylkeskommune
Bergen Kommune